Dinsdag 23 November 1943 — DAGBLAD — 60ste Jaargang, No. 4062

AMIGOE DI CURAÇAO

Dit blad verschijnt dagelijks (behalve s Zon. ags)
Abonnementsprijs voor het Staatsdeel
ƒ 1.50 per maand [Aruba ƒ 2.—] bij vooruitbetaling.
Afzonderlijke nummers ƒ 0.10

Hoofdredacteur: Dr. JOH. HARTOG
Spreekuur van de Redactie 16—18 uur.
Redactie Tel. 1858.
Uitgeefster: Paulus-drukkerij, tel. 1550.
Bureaux: Conscientiesteeg 27—29.
Adres: Postbus 80, Willemstad.

Kantoor voor Redactie en Administratie Gebiedsdeel Aruba:
J. E. CROES, Postbus 14, Nassaustraat, Oranjestad, Telef. 38
Kantoor voor Administratie Gebiedsdeel Bonaire:
M. L. BOOI. Bredestraat, Kralendijk.

Berlijn verpletterd.

Duitse hoofdstad biedt vandaag een schrikwekkende aanblik na grootste luchtbombardement des oorlogs.

Russen weren Duitse aanvallen ten Westen van Kiev.

Mogelijke deelneming door Tsjang Kai Sjek aan komende bijeenkomst der Grote Leiders.

BERLIJN GEBOMBARDEERD.

Het Britse Ministerie van Luchtvaart gaf het volgende communiqué uit:

„In de afgelopen nacht hebben vliegtuigen van het Bommenwerperscommando Berlijn in zeer grote sterkte aangevallen. De eerste rapporten geven te kennen, dat het bombardement uiterst doeltreffend was. Mosquito's vielen doelen in het Westen van Duitsland aan en mijnen gelegd in de vijandelijke wateren. 26 Onzer vliegtuigen worden vermist".

Hedenmorgen gaven de Duitse radio's volmondig toe, dat een enorme verwoesting is aangericht in het hart van Berlijn, waardoor te kennen wordt gegeven, dat de aanval waarschijnlijk op een schaal was, die niet veel verschilde van de laatste aanval toen bijna duizend zware bommenwerpers 2500 ton aan bommen wierpen in een dubbele aanval op Berlijn en Ludwigshafen, centrum van de fabrieken voor springstoffen in het Rijnland. De radio van Berlijn gaf uitgebreide biezonderheden over de slachtoffers en de schade in de arbeiderswijken, historische gebouwen en buitenlandse ambassades, welke grotendeels gelegen zijn in de omgeving van de Wilhelmstrasse. De radio deed geen der gebruikelijke bewegingen omtrent neergeschoten Raf - vliegtuigen waaruit blijkt, dat de bommenwerpers weinig weerstand ondervonden.

De reusachtige vloot van misschien duizend vliegtuigen of meer wierp grote hoeveelheden springstoffen met een verbazingwekkende zuiverheid door de wolken en bezorgde Berlijn waarschijnlijk de hevigste aanval van de oorlog.

Het geworpen tonnage overtrof waarschijnlijk het vroegere recordgewicht van 2300 ton, dat op Hamburg geworpen werd in de laatste grote aanval in Augustus en is waarschijnlijk meer dan vijfmaal zoveel als het gewicht dat ooit op Londen werd geworpen bij de hevigste aanvallen van de Luftwaffe. De terugkerende vliegers deelden mede, dat het wolkendek boven de Duitse hoofdstad zó dik was, dat de nazies geen nachtjagers konden uitzenden of gebruik maken van hun zoeklichten.

Instede schoten zij maar met hun afweervuur door het wolkendek heen. De prijs voor de grootse onderneming, de aanvallen van Mosquito's op West-Duitsland en het leggen van mijnen in vijandelijke wateren inbegrepen, was slechts 26 vliegtuigen; dit is minder dan de helft van wat betaald werd voor de eerste grote aanval van de Royal Airforce op Berlijn op 23 Augustus toen een record-aantal van 58 verloren ging.

Eskaders van Lancasters en Halifaxes van de Koninklijke Canadese Luchtmacht namen deel aan het massa-bombardement en voerden — voor wat hun aandeel betreft — volgens het Canadese communiqué de „hevigste aanval uit die ooit op de Duitse hoofdstad werd gedaan". 4 Canadese vliegtuigen keerden niet terug. Op Donderdag laatstleden brak het bommenwerperscommando zijn vroegere records door ongeveer duizend vliegtuigen te zenden naar Berlijn en Ludwigshafen. De strijdmacht werd toen officieel beschreven als de grootste, die ooit boven Duitsland was gezonden. De aanval van de afgelopen nacht evenaarde of overtrof die strijdmacht in sterkte en werd enkel tegen Berlijn ingezet (Londen, (AP) 23.11).

EEN ZEE VAN VUUR.

Gladwin Hill seint van een basis voor bommenwerpers van de Raf in de Midlands:

Berlijn was een grote zee van vlammen en ontploffingen, die zelfs door het dichte wolkendek tot 110 kilometer ver konden worden gezien door de vliegers, die terugkeerden van wat waarschijnlijk de hevigste Geallieerde aanval van de oorlog was. De vliegers, waarvan sommigen de bestoking van Londen meemaakten en nu hun eerste kans kregen om revanche te nemen tegen de Duitse hoofdstad, verklaarden niet te kunnen zien hoe de stad het zou kunnen uithouden tegen enkele van dergelijke bombardementen. En hun succes in het volbrengen van de aanval, niettegenstaande wat eens als onmogelijk werd geacht, wijst slechts op één ding: de aanvallen zullen voortduren, waarschijnlijk in steeds toenemende kracht tot het met Berlijn en de Duitsers gedaan is. Het opmerkelijke systeem van de Raf om de weg te vinden, waardoor de bommenwerpers boven Berlijn kwamen om het doel duidelijk omlijnd te vinden in het licht van de luchttoortsen, welke door vooruitvliegen de vliegtuigen geworpen werden, veranderde de eens hinderlijke wolken in een voordeel.

De wolken waren zo dik, dat de Duitsers blijkbaar geen nachtjagers van de grond konden krijgen — de jongens hier zagen geen enkel Duits vliegtuig — en moesten waarschijnlijk inzien, dat het geen nut had de zoeklichten te gebruiken. Alles wat Berlijn kon doen was de volle laag op te vangen en een groot doch vruchteloos gordijnvuur omhoog te werpen. Uit een strijdmacht van misschien duizend of meer bommenwerpers worden nauwelijks meer toestellen vermist dan waarmede men rekening kon houden als gevolg van motor-storingen en andere moeilijkheden (Op een basis van de Raf in de Midlands, (AP) 23.11).

RUSSISCH COMMUNIQUÉ.

„Op 22 November vervolgden onze troepen in de Dnjepr-bocht ten Zuid-Westen van de stad Dnjepropetrovsk hun gevechten van plaatselijk belang waarbij zij hun stellingen verbeterden.

Ten Zuiden van de stad Krementsjug veroverden onze troepen de krachtig versterkte vijandelijke verdedigingscentra Tsjikalovka, Konstantinovka, Abramovka, Metagorki, Mikailovka en Marievka.

In het gebied van Tsjernyakhov en Korostysjev gingen onze troepen voort met het afslaan van de aanvallen, welke gedaan werden door grote strijdkrachten van vijandelijke tanks en voetvolk en brachten zij haar hevige verliezen toe.

In het gebied van de heneden-loop van de rivier de Pripet vorderden onze troepen en veroverden zij 12 plaatsen en 1 spoorwegstation.

Ten Westen van Retsjitsa overkomen onze troepen de vijandelijke weerstand en veroverden zij 16 plaatsen.

Ten Noorden van Gomel vervolgden onze troepen de gevechten ter uitbreiding van hun bruggehoofd. Met het breken van de vijandelijke weerstand veroverden zij de krachtig versterkte vijandelijke verdedigingscentra Novoselki, Radugi, Novy Mir, Novaya Zjizn, Staroye, Selo K. en twee andere.

In andere sectoren van het front vonden verkenningsoperaties alsook artillerie- en mortierenduels plaats. Op 21 November ontwrichtten of vernielden onze troepen aan alle fronten 190 tanks. 18 Vijandelijke vliegtuigen werden in luchtgevechten of door het afweervuur vernield" (Moskou, (AP) 22.11).

GEDEELTELIJKE OPLOSSING VAN DE LIBANESE CRISIS.

Het Franse Nationale Comité te Algiers maakte bekend, dat de Libanese President Bechara Khoury in ere is hersteld en dat opdracht is gegeven tot de vrijlating van den Premier en twee andere ministers.

In Londen acht men dit een „goed begin" voor een regeling van de Libanese crisis, doch de pers merkte unaniem op, dat de ministers niet in hun functie zijn hersteld. De Engelse bladen dringen er op aan, dat een Britse bemiddeling voor een spoedige regeling zorg drage (Londen, (AP) 22.11).

BRITSE BENOEMINGEN.

Harold MacMillan, die Gezant in het Midden-Oosten was, is benoemd tot Britse Vertegenwoordiger in de Adviesraad voor Italië met de titel van Commissaris van het Verenigde Koninkrijk. Andere benoemingen, welke gelijktijdig door het Departement van Buitenlandse Zaken werden bekendgemaakt, zijn: Duff Cooper tot Britse Vertegenwoordiger bij het Franse Comité voor de Nationale Bevrijding met de rang van Ambassadeur; Comodore van de Luchtmacht Burggraaf Stansgate als Vice President van de economische en representatieve afdeling der toezichtcommissie voor Italië; Harold Caccia tot waarnemend Vice President van de politieke afdeling der toezichtcommissie voor Italië (Londen, (AP) 22.11).

DE NA-OORLOGSE STRUCTUUR VOOR DUITSLAND.

Richard Massock seint uit Londen:

Men gelooft, dat de Geallieerde overweging van de na-oorlogse politieke en staathuishoudkundige structuur voor Duitsland zal worden bespoedigd als gevolg van de bijeenkomst tussen Roosevelt, Churchill en Stalin, welke volgens berichten uit Noord-Amerika waarschijnlijk spoedig zal plaats vinden. Na de aanvankelijke wisseling van meningen door de drie staatshoofden zal dit probleem, omvattende de handhaving van de vrede en het toezicht op de Duitse nijverheid, waarschijnlijk ter bestudering worden voorgelegd aan de nieuwe Europese Adviesraad te Londen, aangezien het te ingewikkeld is voor een snel oordeel.

Het idee van de verdeling van Duitsland in verschillende staten met gedecentraliseerde industrieën, dat door verscheidene kringen werd voorgesteld, heeft weinig steun gevonden bij de raadgevers der drie regeringen. De Londense commissie zal daarom naar andere maatregelen moeten zoeken.

De grondslag van het probleem is de Geallieerde bedoeling om Duitsland te ontwapenen en het te beletten in de toekomst zijn industrieën te gebruiken voor de aanmaak van vliegtuigen, tanks en kanonnen.

Aangezien een systeem van toezicht zal moeten worden gebezigd bij de uitvoering van een dergelijk plan, hebben de Noordamerikaanse, Britse en waarschijnlijk ook de Sovjet-regering verschillende mogelijkheden bestudeerd, tegen welker bekendmaking zij waken zolang geen overeenstemming kan worden bereikt voor één plan. Voor zover bekend is nog geen beslissing getroffen door enige der drie regeringen. De mogelijkheid bestaat dus van een gezamenlijke bestudering der gegevens, welke kunnen worden verstrekt door de verschillende hoofdsteden, door de commissie die een plan zal moeten voorstellen. Men gelooft, dat de Geallieerde Regeringen zo spoedig mogelijk een uitvoerbaar plan willen hebben voor geval Duitsland eerder mocht capituleren dan thans gedacht wordt. Men gaat niettemin voorzichtig te werk. Een Britse zegsman zeide: „Wat wij doen, moeten wij thans goed doen, zowel politiek als economisch, om een herhaling van de Duitse agressie te voorkomen (Londen, (AP) 22.11).

GENERAAL PATTON VRAAGT EXCUUS.

Officieel werd bekend gemaakt, dat Luitenant Generaal George S. Patton Jr., Bevelhebber van het Noordamerikaanse 7e leger, zijn verontschuldiging heeft aangeboden aan alle officieren en manschappen van het 7e leger omdat hij tijdens de Siciliaanse campagne een soldaat had geslagen. Tegelijk zeide het Geallieerde Hoofdkwartier, dat de correspondenten alle feiten mogen bekendmaken, welke zij kennen van het geval, dat sedert Augustus een der voornaamste onderwerpen van bespreking was onder de soldaten in dit krijgsgebied maar tot Zondag niet in de Verenigde Staten was gepubliceerd. De radiocommentator Drew Pearson beweerde toen, dat Patton „ernstig berispt" was door Generaal Eisenhower en „niet meer in de strijd zou worden gebruikt" (Geallieerd Hoofdkwartier in Algiers, (AP) 23.11).

DE KONINGIN ZAL SPREKEN.

Hedenmiddag spreekt Hare Majesteit de Koningin voor Radio-Oranje. De rede zal hier slecht of in het geheel niet te beluisteren zijn, doch morgenochtend om 7.30 uur Curaçaose tijd zal deze rede worden heruitgezonden en goed te beluisteren zijn in de 16 meter band.

Het nieuws van vandaag.

Berlijn is vandaag een toneel van verwoesting en misère. Duizenden gebouwen liggen in puin, van fabrieken is het staalwerk een verwrongen hoop en wat branden kan staat in lichterlaaie. Dit is het gevolg van wat waarschijnlijk het grootste luchtbombardement van de oorlog is geweest. Ongeveer duizend zware bommenwerpers van de Royal Airforce wierpen zoveel bommen als niet op de Koningin Emmabrug zouden kunnen staan. Met recht kan daarom worden gezegd, dat Berlijn verpletterd werd, omdat elk der bommen met zulke kracht ontploft, dat honderden meters in het rond alles tegen de vlakte gesmeten wordt. Terugkerende vliegers deelden mede, dat de stad onmogelijk enkele van dergelijke bombardementen zal kunnen uithouden. Een voorbeeld werd reeds gegeven met het offensief tegen Hamburg, een stad die practisch niet meer bestaat. En in de aanval van de afgelopen nacht werden meer springstoffen geworpen dan bij de grootste aanval op Hamburg. Hoeveel schade werd aangericht, hoeveel mensen ongelukkig werden gemaakt, dat alles kan niemand met nauwkeurigheid zeggen en kan slechts na geruime tijd worden geschat. Het is daarom te hopen, dat de Duitsers spoedig het nutteloze van een voortzetting des oorlogs zullen inzien en om vrede vragen. Commentators delen reeds mede, dat de Geallieerde Leiders bij hun aanstaande bijeenkomst, waaraan misschien ook Tsjang Kai Sjek zal deelnemen, Duitsland tot de overgave zullen sommeren. Nog meer staat op het program, zoals de maatregelen welke na de overgave ten aanzien van Duitsland genomen moeten worden. Niettemin behoeven wij nog niet het einde van de oorlog te verwachten zolang de nazie-regering het leger en het volk kan blijven beheersen.

In Rusland worden de Duitse aanvallen ten Westen van Kiev afgeslagen met grote verliezen voor de nazies. Eergisteren werden aan het gehele front 190 Duitse tanks vernield. Duitse vliegtuigen worden de laatste tijd niet meer zo vernield, waarschijnlijk omdat de nazies niet veel meer hebben. Het Italiaanse front is omgezet in een modderpoel tengevolge der aanhoudende zware regens. Wat van dit strijdtoneel nog het meest de aandacht trekt is een incident waarbij de Noordamerikaanse Luitenant Generaal George S. Patton Jr. betrokken is. In Joegoslavia is Tito den Duitsen Veldmaarschalk Rommel nog steeds te glad af. De Partijgenoten weten telkens toe te slaan waar de Duitsers en hun vazallen erg gevoelig zijn.

In het centrale deel van de Stille Oceaan woedt de strijd om de Gilbert-eilanden voort. De Noordamerikanen zijn er op een derde eiland geland.

Uit onze buurlanden komt tenslotte de heugelijke tijding, dat Venezuela en de Dominicaanse Republiek de diplomatieke betrekkingen hebben hersteld.

De millioen-lening.

Nu, zoals „La Union" in een artikel opmerkte, de kogel door de muur is en het Gouvernement in het groot gaat bouwen, beginnen de discussies los te komen. En terecht. Want het is en blijft een merkwaardig feit, dat een lening van een millioen uitgeschreven wordt zonder dat nadere plannen omtrent de besteding van het geld bekend zijn gemaakt. Wat wil men gaan bouwen, waar wil men gaan bouwen? „La Union" merkt op, dat alleen particulieren mooie villa's voor zichzelf hebben gebouwd.

De R.K. Volksbond heeft op Mundo Nobo, de Niewindtstraat (La Union spelt de naam van Curaçao's grootsten emancipator verkeerd; het moet zonder u), de Oranjestraat enz. Waar en wat gaat het Gouvernement beginnen?

Men houdt het hart vast, want de situatie is momenteel reeds zo geworden, dat een olie-employée ons dezer dagen verzekerde, dat als hij nog eens uit de olie gezet werd, hij maar bij het gouvernement zou gaan, „want ik heb rare ideeën genoeg om daar succes te hebben". Een ander in het gezelschap merkte op: „Als je ideeën dan maar flink veel geld kosten ook, want anders wil men er niet aan." Het heeft er inderdaad alles van of het gouvernement in stede van nu eens royaal de Gordiaanse knoop door te hakken en de zaken in het reine te brengen met allerlei lapmiddelen de oude stand van zaken gaat voortzetten. Wij hebben al eerder op het plan gewezen om het Van Walbeeckplein vol te bouwen, om het Waaigat dicht te gooien, omdat het riekt wijl het niet goed schoon gehouden wordt, om alle plekken waar men zijn auto nog zou kunnen parkeren of afrastering te plaatsen of ze tot militair terrein te laten verklaren. Banden, auto's, zelfs twee worden aan de gemeenschap door de militairen onttrokken en ieder zal dat billijken, zodra de noodzaak hiervoor aangetoond wordt: immers het winnen van de oorlog gaat voorop.

Maar het ontbreekt ten enenmale aan gelegenheid om het militair gezag, zoals in een democratisch land met elk gezag betaamt, zich in het publiek voor alle maatregelen ten doen verantwoorden en aan de Volksvertegenwoordiging van het publiek — in welks dienst en uit welks rangen het leger toch in feite is — het laatste woord over beslissingen te laten. Hierover willen wij niet verder uitweiden, want zoals men weet, dulden militairen geen critiek of bemoeienis met hun doen en laten.

Wij vragen ons nogmaals af, of nu straks de gehele binnenstad volgepropt zal worden. Nu is zij reeds te zwaar bevolkt. Waarom hakt men de knoop niet door? Waarom volgt men niet de stedenaanleg, zoals die in alle geciviliseerde landen gevolgd wordt? Wij geven een idee, dat puur een idee is, waarover deskundigen zullen moeten spreken.

Laat men de binnenstad voor een deel ontvolken. In de binnenstad blijven dan de gouvernementsgebouwen, enkele villa's en luchtige woonwijken. De gehele Punda, Otrabanda, Fleur de Marie, de krotten van de Oranjestraat, Domi dient men af te breken. Wat moet eigenlijk blijven staan van de ratten en ongedierten kwekende broeikrotten, dat onder de naam Willemstad schuil gaat?

De vrij komende ruimte is mooi voor het beraamde cultuurcentrum met een halfrond plein ervoor, waar de bezoekers van het cultuurcentrum hun auto's kunnen parkeren. Die behoeven dus niet ver te lopen.

Rondom het Schottegat ga men een tramlijn aanleggen in de trant van de Haagse „blauwe tram", een mooie, zware tram-trein, die snel rijden kan en die in vele landen reeds dienst doet voor semi-interlocaal verkeer. De weg blijve vrij en de twee trambanen legge men naast de weg. Electriciteit is hier — mits de aanmaak ervan aan de Gasmaatschappij onttrokken worde — goedkoop te maken. De aanleg van een zware tramlijn is duurder dan autobusdiensten, maar veel practischer, sneller, duurzamer. Zijlijnen van de tramdienst worden gelegd naar Van Engelen — Santa Rosa — Montaña; een andere naar Santa Maria—Hato; en eventueel een derde naar Westpunt. De tramlijnen bedienen dus de woonwijken. Voor al het andere verkeer neme men bussen. Benzine is hier eveneens goedkoop. Het is toch bespottelijk zoals men hier de arbeiders vaak bij gebrek aan fatsoenlijke verkeersmiddelen als vee op een vrachtauto ziet vervoeren. Dat is mensonwaardig.

Natuurlijk moet men met de oude traditie van Curaçao breken en niet zo goedkoop mogelijk gaan werken. Laat men royaal in de bus blazen. Laat men op een paar ton niet kijken. De omstandigheden zijn gunstig en gezien de enorme uitbreidingsplannen, van de olie, die men overal kan waarnemen, gezien hetgeen men omtrent de olie hoort, gezien de resultaten van de eigen olie-exploitatie door Mexico als afschrikwekkend voorbeeld voor Venezuela als dat het zelf zou willen gaan doen, is het niet te verwachten, dat de olie spoedig wegga. Als men voor de tram een millioen zou rekenen, zou het — al bleef de olie nog maar een honderd jaar of werd zij in die tijd door andere winstafwerpende ondernemingen vervangen — nog slechts een 10.000 gld. per jaar zijn.

Wij schreven reeds over het stichten van buiten het stadscentrum gelegen woonwijken. Laat men bijvoorbeeld Santa Maria nemen en daar een woonbuurt stichten.

Ook hier moet men natuurlijk goede architecten in de arm nemen. Vanzelf ontstaan er daar dan winkels. Deze winkels worden dus nieuw opgetrokken en de oude onhygiënische winkels van de binnenstad zullen zich of moeten verbeteren of sterven. Er bestaan hier vooruitstrevende kooplieden, maar zij schijnen ingeslapen. Laat men nu de tijd rijp is gaan nadenken. Van de verwezenlijking van deze plannen die men nog moet aanvullen met een tunnel of een brug, kan gedurende de oorlog niets komen.

Maar laat men dan toch zorgen klaar te zijn met zijn plannen, als de tijd daar is. Laten wij onze tijd niet verbeuzelen met gepruts. Laten onze ambtenaren eens eindelijk wat geestdrift tonen. Laten al die mensen, die zeggen zoveel van Curaçao te houden, eens metterdaad wat doen. Laten wij van Curaçao een voorbeeld van geheel Caraïbië maken. Maar om dat te bereiken, moeten wij breken met de oude sleur van goedkope lapmiddeltjes en noodverbanden. Dan zullen wij in onze zak moeten tasten. Maar dan komt er een gerieflijke maatschappij.

ZIEKTEGEVALLEN IN NEDERLAND.

Gedurende de week van 17 tot 23 October hebben zich 1952 nieuwe gevallen van diphterie in Nederland voorgedaan; in de voorafgaande week 1717 gevallen In de week van 26 September tot 3 October 1509 nieuwe gevallen, en in de week daarvoor 1288 gevallen In de week van 17 tot 23 October hebben zich 707 nieuwe gevallen van roodvonk voorgedaan; in de week daarvoor 630 gevallen. De getallen voor kinderverlamming en desenterie waren gunstiger.

CURAÇAO

HEDENAVOND SPREEKT DR. VON SAHER.

Zoals reeds gemeld zal Dr. A. E. D. von Saher hedenavond in het Brion-theater spreken over „Psychologische Problemen in verband met Oorlog en Vrede". De lezing is allereerst voor leden van de Vereniging Mgr. Niewindt, maar verder voor ieder die zich aan de zaal meldt. Er wordt geen entree geheven. De lezing vangt aan om 20 uur.

Dr. August Eduard Demitrios von Saher, zoals de volledige naam van den spreker van hedenavond feitelijk luidt, is de spruit van een oud Oostenrijks geslacht.

Reeds meer dan vier eeuwen geleden, onder Keizer Ferdinand I, kreeg het geslacht de adelstitel in 1525, het „von", maar reeds ongeveer 2 eeuwen woont het geslacht in Nederland. In Amsterdam had Meester von Saher een der grootste advocatenkantoren van ons land en met Mevrouw en twee kinderen was de Heer Von Saher op een van zijn reizen in de Verenigde Staten, toen de oorlog hem verraste.

Nog drie andere kinderen hebben de Von Sahers in het bezette land. In New York, waar Dr. von Saher eveneens een advocatuur oefent, heeft Dr. von Saher tevens de gelegenheid te baat genomen om op zijn 53-jarige leeftijd de gehele Noordamerikaanse rechtsstudie over te maken en alle examens te doen, zodat hij tevens Noordamerikaans jurist is en de beide in zovele opzichten van elkander verschillende rechtsstelsel wetenschappelijk kan vergelijken.

De Heer von Saher is, zoals uit een biezondere correspondentie, welke wij in de gelegenheid waren Zaterdag jongstleden te publiceren in New York ook voorzitter van de Nederlandse Kring en als zodanig bekleedt hij in New Yorks Nederland practisch de voornaamste positie.

VERENIGINGSNIEUWS.

— K.S.C.: Zondag aanstaande om 16 uur K.S.C.-elftal — Ajax.

OPENING BEWAARSCHOOL UITGESTELD.

De opening van de bewaarschool der Zusters op Pietermaai is uitgesteld.

KERST- EN NIEUWJAARS-TARIEVEN VOOR DE LUCHTPOST.

Aangezien het ons bekend is, dat vele mensen er tegen op zien om Kerst- en Nieuwjaarskaarten met de luchtpost te verzenden, gezien de grote kosten, welke daarmede gepaard gaan, wendden wij ons tot den Postdirecteur om te vragen of niet de mogelijkheid besta voor het instellen van een speciaal Kerst- en Nieuwsjaarstarief.

De Postdirecteur deelde ons mede, dat dit niet in de bedoeling ligt en dat als elk jaar de gewone tarieven van kracht zullen blijven. Men moet voor Kerst- en Nieuwjaarskaarten dus evenveel betalen als voor een brief van hetzelfde gewicht.

Zover wij weten zijn nog geen Kerst- en Nieuwjaarskaarten speciaal voor de luchtpost ontworpen en niet iedereen kan of wil visitekaartjes zenden (er zijn trouwens niet eens meer blanco visitekaartjes te krijgen en dan zou nog de moeilijkheid komen van het drukken).

In deze abnormale tijd is men wel verplicht om van de luchtpost gebruik te maken, wil men ervan verzekerd zijn, dat de kaarten tijdig of zelfs ooit haar bestemming bereiken.

De Post heeft een contract met de K.L.M. over het aandeel, dat elk toekomt en dus zullen beide partijen moeten instemmen tot het instellen van een speciaal tarief voor Kerst- en Nieuwjaarskaarten, zeg voor de periode van 15 December tot 15 Januari.

Eventueel zou deze regeling alleen voor het verkeer tussen de twee zusterstaatsdelen, Curaçao en Suriname, kunnen gelden en wat Curaçao betreft, voor de 6 gebiedsdelen onderling.

Wij bevelen ons voorstel aan de goede aandacht van de desbetreffende lichamen aan en spreken namens het publiek in het algemeen en onze Amigoe-vrienden in het biezonder de hoop uit, dat aan bovenstaand verzoek zal worden voldaan.

BUITENLAND.

DE CONFERENTIE DER GROTE LEIDERS.

E. C. Daniel seint uit Londen:

De lang verwachte conferentie tussen Roosevelt, Churchill en Stalin, welke volgens berichten uit het buitenland spoedig zal plaats vinden, nam vandaag grotere aspecten aan nu geruchten de ronde doen, dat ook Generalissimo Tsjang Kai Sjek eraan zal deelnemen. De aanwezigheid van den Chinezen Generalissimo zal ongetwijfeld verwelkomd worden als een bewijs van de vastberadenheid der vier mogendheden om de vrede na de oorlog te waarborgen, niettegenstaande het feit, dat zij niet alle samenvechten aan alle fronten.

De „Daily Herald" drukte een bericht af van zijn correspondent te Washington waarin wordt gezegd, dat in de Verenigde Staten de mening toeneemt, dat de „conferentie tussen Roosevelt, Stalin en Churchill tot gevolg zal hebben dat een gezamenlijke generale staf van de drie mogendheden zal worden gevormd". Hij herinnerde aan de berichten volgens welke Generaal George C. Marshall, het Noordamerikaanse Stafhoofd, de leiding zou krijgen over een dergelijke Staf, en dat het uitblijven van de bekendmaking zou kunnen komen doordat hij eerst de gelegenheid moet hebben om met Stalin en de Russische Generaals te spreken (Londen, (AP) 23.11).

RUSSISCHE PERS OVER NA-OORLOGSE STATUS VAN KLEINE MOGENDHEDEN.

Lewis Hawkins seint uit Londen:

Verklaringen van de laatste tijd in de pers van Moskou, waarin nadruk gelegd wordt op het Russisch verlangen om de naties van Europa na de oorlog haar eigen regeringen te laten kiezen, worden te Londen gezien als behorende tot de voorlopers van een samenkomst tussen Roosevelt, Churchill en Stalin. Volgens berichten uit Noord-Amerika zal deze in de naaste toekomst plaats vinden.

Dit beginsel van zelfbeschikking werd duidelijk vastgesteld bij de conferentie tussen de secretarissen van Buitenlandse Zaken te Moskou, waarmede het toneel in gereedheid werd gebracht voor de bijeenkomst der Grote Drie.

De laatste dagen hebben echter zowel „Izvestia' 'als „De Oorlog en de Arbeidsklassen" uitvoerig over het onderwerp gehandeld. Het commentaar van deze semi-officiële organen wordt beschouwd als geruststellend gezien zijn openlijke verklaringen, dat Moskou niet wenst enig land een vorm van regering op te leggen, welke overeenkomt met die van de Sovjet-Unie.

Gelijktijdig maakten de artikelen ook de Russische oppositie duidelijk tegen de terugkeer van de uitgeweken regeringen naar de bezette landen zonder de goedkeuring van het volk. Men gelooft, dat Stalin zijn standpunt dienaangaande zal handhaven, vooral waar het betreft Polen, Joegoslavië en Hellas.

Aangezien het vraagstuk van de naoorlogse status van Europa over het algemeen en Polen in het biezonder een punt zal zijn, waarover de drie grote Geallieerden het moeilijkst tot overeenstemming zullen komen, kunnen de artikelen in de pers, die de taal van het Kremlin spreekt, worden beschouwd als een voorlopige uitleg van Stalins standpunt.

De algemene mening schijnt te zijn, dat een overeenkomst in grote lijnen over de Geallieerde militaire tijdtafel reeds bereikt is en men zegt, dat de komende bijeenkomst geen grote veranderingen in het program zal brengen, tenzij zulk een verandering voorgeschreven wordt door een gebeurtenis van onverwachte aard in Duitsland.

Met het oog op het grote probleem om de veiligheid der deelnemers te waarborgen, is het waarschijnlijk, dat de conferentie zal eindigen voordat enige officiële bekendmaking gedaan wordt. Dit zal vooral het geval zijn als de plaats van samenkomst binnen het bereik ligt van het vijandelijke luchtwapen (Londen, (AP) 22.11).

DE STRIJD OM ZUID-OOST EUROPA.

William Smith White seint uit Londen:

De herovering van Samos, het laatste eiland van belang in de Aegeïsche Zee dat korte tijd door de Geallieerden was bezet, werd door de Duitsers gemeld, doch dit klein en reeds tevoren aangekondigd succes veroorzaakte slechts een spleet in de stormwolken van Geallieerde macht, welke zich boven de Balkan samenpakken.

Het verlies van Samos werd niet gemeld door het Geallieerde Hoofdcomando, doch het was in feite reeds een verloren eiland sedert de herbezetting van de twee nabijliggende eilanden Leros en Cos door de nazies; bovendien was zijn val in Londen reeds verwacht en had men er rekening mee gehouden.

Terwijl de nazie-radio de capitulatie van Samos bekend maakte werden belangrijk superieure Duitse luchtstrijdkrachten op bittere wijze bestreden boven Joegoslavië en werd de Duitse positie in Bulgarije en Roemenië met het uur zwakker.

Tito's vastberaden Joegoslavische patriottenleger — dat steeds meer Duitse troepen uit het Noorden aantrekt terwijl het wroet en hakt in de zwakste streek van Hitlers flank in Zuid-Europa — opende een tegen-offensief in Bosnië waarbij twee dorpen werden genomen; op andere plaatsen werden kleine doch bloedige gevechten geleverd tegen de nazie-indringers.

Eisenhowers Geallieerde luchtstrijdkrachten deden een aanval op Albanië in operaties, welke ten doel hadden Tito's strijdkrachten te steunen. Zware bommenwerpers van het Commando in het Midden-Oosten sloegen rechtstreeks toe op de hoofdbron van de Duitse strategische sterkte in de Balkan: Creta. Zonder verlies voor zich zelf bombardeerden zij het grote vliegveld van den vijand te Heraklion op Creta. Er werden ontploffingen op het landingsterrein veroorzaakt.

De nervositeit van al Hitlers Balkanvrienden bij de nadering der Geallieerde bedreiging in het gehele gebied werd te kennen gegeven door de volgende berichten: De berichten in de Turkse pers, dat de Roemenen zich haastig uit de Krim terugtrekken en reeds een volledige divisie naar huis gebracht hebben van de zeven, welke men er poogt te ontruimen; de berichten, dat ook de Hongaren Rusland verlaten om de defensie van het eigen land te gaan versterken; de berichten uit Duitse of Duitsgezinde bronnen, dat het Bulgaarse Parlement morgen bijeen zal komen, waarschijnlijk voor het ondersteunen van het dreigement der Regering, dat men de „strengste maatregelen" zal nemen tegen de Bulgaren, die stoken om een einde te maken aan de politiek van de Regering ten bate van Hitler (Londen, (AP) 22.11).

GEALLIEERD COMMUNIQUÉ VAN NOORD-AFRIKA.

„Hoewel gedurende de laatste 24 uren minder regen viel heeft de zware storm van enkele dagen geleden de gevechtsgebieden omgezet in een modderzee. De rivieren zijn overstroomd en aan geen enkel front heerst er veel activiteit.

Op 22 November werden het spoorwegcentrum en vliegveld van Folingo aangevallen door middelzware bommenwerpers, geëscorteerd door lange afstands gevechtsvliegtuigen.

Cecina werd ook aangevallen door middelzware bommenwerpers. Een spoorbrug werd getroffen. Spoorwegobjecten aan de Oostkust van Italië werden gebombardeerd door middelzware en lichte bommenwerpers. Gevechtsbommenwerpers vielen Civita Vecchia tweemaal aan en spoorwegobjecten nabij Fabriano. Middelzware en lichte bommenwerpers, gevechtsvliegtuigen werkten krachtig samen met het leger in de gebieden van Lanciano en Fossacesia. In de nacht van 22 op 23 November vielen nachtbommenwerpers twee vliegvelden en de rangeerterreinen nabij Ciampino aan. Een onzer vliegtuigen wordt vermist" (Geallieerd Hoofdkwartier in Algiers, (AP) 23.11).

ALLERLAATSTE NIEUWS.

— Het communiqué der Joegoslavische Partijgenoten meldt plaatselijke offensieve successen in Serbië en defensieve successen tegen Rommels opgevoerde activiteiten in Bosnië en Montenegro. Verschillende aanvallen van de Duitsers en hun vazallen werden afgeslagen met hevige verliezen. Op een plaats werden 600 vijandelijke manschappen gedood en gewond. In een ander geval werd een colonne van nazies en Tsjetniks uitgeroeid.

— **„Rode Ster" deelde mede, dat het Russische leger practisch de gehele rechteroever van de Dnjepr van de Duitsers gezuiverd heeft. Het blad zeide, dat de georganiseerde weerstand 24 uur geleden ophield en dat de Duitsers thans nog maar vechten bij enkele oversteken. Honderden nazies verdronken in de Dnjepr in een poging om zich terug te trekken uit de val om Gomel. De Russen bevinden zich thans nog maar op 25 kilometer ten Noord-Oosten van Znamenka.**

— Het Noordamerikaanse communiqué van Tsjungking deelt mede, dat Mitchell bommenwerpers Zondag zonder verlies tochten uitvoerden langs de Chinese kusten en waarschijnlijk een vrachtschip van 2300 ton in de grond boorden. Andere vliegtuigen verwoestten een vliegtuig en een administratiegebouw en bombardeerden de barakken te Fort Bayard op het wangtspowwan schiereiland.

— De Noordamerikaanse Secretaris van Marine, Frank Knox, beschreef de landingen der Noordamerikaanse mariniers op drie eilanden in de Gilbertgroep als „het begin van een nieuwe onderneming tegen de Japanners in het centrale deel van de Stille Oceaan op een meer echtstreekse weg naar Japan."

— **Krachtige formaties van Geallieerde vliegtuigen trokken omstreeks het middaguur van vandaag over het Kanaal in de richting van Frankrijk.**

— De radio van Caïro deelde mede, dat de staat van beleg is afgekondigd in Florence na verschillende dagen van bittere gevechten tussen Italiaanse en Duitse troepen.

— **Berlijn staat vandaag in lichterlaaie en is bedekt door een grote zware wolk tengevolge van de hevigste luchtaanval, welke de Duitse hoofdstad ooit beleefde. Dit wordt gemeld door den Berlijnsen correspondent van het Zweedse blad „Aftonbladet". Hij seint, dat Berlijn de gehele nacht door brandde. Grote woonwijken, waaronder het gebied van de arbeiderswoningen, zijn een zee van vuur. Talrijke regeringsgebouwen zijn vernield. Verschilende buitenlandse Gezantschappen en Ambassades, o.a. de Zweedse, zijn tot de grond toe afgebrand. Van verschillende zijden wordt gezegd, dat Berlijn zich nooit van deze slag zal kunnen herstellen.**

NEDERLAND

PRINSES JULIANA BEWONDERT DE NEDERLANDSE BISSCHOPPEN.

De Hoogeerwaarde Pater Hyacinth Oorsprong O.P., Vicarius Provincialis, schrijft ons uit Cataño, Puerto Rico:

Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Juliana is Maandagmiddag 1 November om 17 uur hier per vliegtuig gearriveerd. Zij reisde strict incognito. Zoals u uit de kranten hebt kunnen zien, heb ik de eer gehad door Gouverneur Tugwell te worden uitgenodigd voor het officiële diner, dat hij Haar Maandagavond 19.30 uur in zijn paleis heeft aangeboden; er zaten 20 personen aan. Vóór het diner bij de cocktail werd Hare Koninklijke Hoogheid aan de gasten voorgesteld; ik heb toen gelegenheid gehad mij enige tijd met Haar te onderhouden. Zij wist niet, dat er hier een 25 Nederlandse Paters Dominicanen werkzaam waren; Zij vroeg met veel belangstelling, hoe en waarom wij hier gekomen waren. Zij sprak geheel spontaan Haar grote bewondering uit over de Nederlandse Bisschoppen en Priesters, die op zulk een prachtige, moedige wijze tegen de nazies optraden en de „spirit" in het vaderland hoog hielden.

Toen ik Haar vroeg of Zij van Suriname ook naar Curaçao zou gaan, zeide Zij mij, dat dit Haar plan was, maar dat Zij vernomen had, dat er veel griep heerste op Curaçao en om deze reden hadden zij het bezoek afgeraden.

„Het spijt Mij erg", zeide Zij, „Ik zal nu later voor Curaçao terug moeten komen."

Zij is Dinsdagmorgen om 6 uur naar Suriname doorgegaan. Volgens een krantenbericht schijnt Zij Dinsdag jl. weer op de terugreis even hier geweest te zijn. De Prinses heeft op allen, die Haar ontmoet hebben, een zeer sympathieke indruk gemaakt.

ARNOLD KREPS LEGT HET VOORZITTERSCHAP NEER.

Naar wij vernemen heeft Arnold Kreps, voorzitter van de Curom, hedenmorgen een bezoek gebracht aan Zijne Excellentie om haar in kennis te stellen van zijn besluit hedenavond in de bestuursvergadering van de Curom het voorzitterschap neer te leggen. Zowel de ondervoorziter, Dr. W. J. Goslinga, als de voorzitter hebben thans dus hun functie neergelegd. Of de Heer Kreps ook als bestuurslid zal bedanken kon onze bron ons bij het terperse gaan nog niet melden.

CONSULS.

Dr. M. E. L. van Rijckevorsel, die Nederlands Vice-Consul was in San Francisco, Dr. A.L. Wurfbain, Nederlands Vice-Consul te Pretoria en Dr. K. E. van der Mandelen, Nederlands Vice-Consul te Sydney, zijn benoemd tot Consul der Nederlanden in algemene dienst.

DE VIS WORDT DUUR BETAALD.

Vissers, die hun vis te duur verkopen, krijgen zeer hoge boeten tegenwoordig. Het „Algemeen Handelsblad" schrijft, dat onlangs 17 vissers tezamen f 34.350 boete kregen.

SABOTAGE IN NEDERLAND.

Gedurende 1942 hebben Nederlandse patriotten tweemaal zoveel daden van sabotage verricht als in 1941, terwijl tot nu toe voor 1943 eenzelfde stijging te vermelden is. Het „Algemeen Handelsblad" deelde mede, dat bv. in 1942 4075 vrachtwagens van de spoorwegen werden opengebroken en dat 38401 spoorwegdiefstallen aangegeven zijn. Dit is slechts een van de vele soorten sabotage, die verricht zijn.

Japanners gebruiken gifgas op grote schaal.

Tito is Rommel te glad af.

U. S. A.—mariniers landen op derde eiland in de Gilbert-groep.

Betrekkingen tussen Venezuela en Dominicaanse Republiek hersteld.

DE LANDINGEN IN DE GILBERTEILANDEN.

De Noordamerikanen zijn Zaterdag geland op de eilanden Makin en Tarawa in de Gilbert-groep. Admiraal Chester Nimitz, Opperbevelhebber van de vloot in de Stille Oceaan, maakte dit 24 uren later bekend in een communiqué, dat ook zeide, dat de gevechten er voortduren.

De landingen op Makin werden waarschijnlijk uitgevoerd op Butaritari, het grootste eiland van de atol ongeveer 16 kilometer lang en 900 meter breed. Het heeft ongeveer de vorm van een been en een voet. Butaritari heeft waarschijnlijk faciliteiten voor watervliegtuigen aan een schitterende ankerplaats omringd door koraalriffen; voorts heeft het een radiostation, drie steigers en een stenen pier.

De landingen te Tarawa werden waarschijnlijk uitgevoerd op het eiland Betio, dat een mooi driehoekig vliegveld heeft, dat lang genoeg is om te worden gebruikt door middelzware bommenwerpers.

Op 2575 kilometer ten Westen van de Gilbert-groep ligt het hevig versterkte Truk — een belangrijke basis voor de Japanse vloot — en ten Noorden ervan liggen de Marshall-eilanden (Pearl Harbor, (AP) 22.11).

JAPANS GEBRUIK VAN GIFGAS.

Het Chinese Hoofdcommando gaf een speciaal communiqué uit, waarin men de Japanse troepen in China's rijstbouwland beschuldigde van het gebruik van gifgas op grote schaal „om de hardnekkige Chinese weerstand te breken en de Chinese strijdkrachten te beletten tot de tegenaanval over te gaan."

Het communiqué zeide, dat schriftelijke orders, welke op Japanse lijken gevonden werden, aan de wereld zullen worden bekend gemaakt, nadat de biezonderheden ontvangen zijn. Deze beschuldiging is een van de vele, die de Chinezen gedaan hebben sedert Roosevelt beloofde op gelijke wijze te zullen optreden tegen enige asmogendheid, welke gifgas gebruiken (Tsjungking, (AP) 22.11).

JAPANSE BEWERINGEN.

Een communiqué van het Keizerlijke Japanse Hoofdkwartier, dat door de radio van Tokio werd uitgezonden, beweerde, dat een middelgroot Geallieerd vliegdekschip en een torpedojager in de grond werden geboord en 125 vliegtuigen werden neergeschoten in het gebied van de Gilbert-eilanden sedert Vrijdag jl. Deze beweringen vinden hoegenaamd geen steun in de Geallieerde berichten over de verliezen. De radio van Tokio voegde hieraan nog toe, dat Japanse marinevliegtuigen 3 andere vliegdekschepen, 1 slagschip of kruiser en 1 transportschip in hetzelfde gebied beschadigden. De Japanse verliezen werden gesteld op 15 vliegtuigen (New York, (AP) 23.11).

PROTESTEN OVER DE VRIJLATING VAN SIR OSWALD MOSLEY.

Roger Greene seint uit Londen:

Groot-Britannië's oorlogsarbeiders zijn uiterst gebelgd over de vrijlating van Sir Oswald Mosley, den Britsen fascistische leider en zijn echtgenote; en men verwacht, dat Herbert Morrison, de Britse Minister van Binnenlandse Veiligheid, het hoofd zal moeten bieden aan een stroom van vragen van de Labour-leden in het Parlement. Een stijgend getij van protesten kwam uit alle delen van het Verenigde Koninkrijk, in het biezonder uit de dicht bevolkte Midlands en Schotland. Het aantal handtekeningen op verzoekschriften onder het opschrift „Terug naar de gevangenis met Mosley", welke men op de hoeken van straten kon tekenen, zou in een enkel district van Westelijk Londen de kwart-millioen reeds gepasseerd zijn.

De haast ongekende golf van volkswoede werd geaccentueerd door een program van massa-deputaties naar het Lagerhuis, bijeenkomsten van fabrieksarbeiders tijdens schaftijd en betogingen op het Trafalgar Square. Een verklaring van de Londense oorlogsfabrieken zeide, dat de arbeiders „niet van plan noch bereid zijn hun werktuigen neer te leggen, omdat wij niet Hitlers spel willen spelen". Van andere zijde werd voorgesteld een spoedconferentie der beweging van alle arbeidsklassen te beleggen. Vertegenwoordigers van arbeiderspartijen eisen, dat Mosley ogenblikkelijk zal worden berecht als oorlogsmisdadiger.

Het blad „Evening News" zeide als commentaar op Morrisons belofte, dat een „volledige uitleg" in het Parlement gegeven zal worden: „De Mosley-affaire heeft kans een grotere storm teweeg te brengen dan alle andere quaesties samen, hoe ernstig zij ook zijn. Men verwacht, dat Morrison zal winnen, doch het zal zijn ten koste van zijn gestadig afnemende reputatie" (Londen, (AP) 22.11).

HERBERT MORRISON OVER DE VRIJLATING VAN OSWALD MOSLEY.

Terwijl honderden betogers zich ophoopten buiten het Lagerhuis om te eisen, dat Groot Britannië's fascistische leider en millionair Sir Oswald Mosley naar de gevangenis zal worden teruggezonden, maakte de Minister van Binnenlandse Zaken Herbert Morrison bekend, dat niet alleen de aspirant-Füherer maar ook „een groot aantal" zijner volgelingen zal worden vrijgelaten uit de internering.

Bij het verdedigen van zijn beslissing tot de vrijlating van Mosley zeide de Minister van Binnenlandse Zaken voor het Lagerhuis: „Met het oog op onze gunstige positie is het mogelijk geweest zonder de nationale veiligheid in gevaar te brengen om een groot aantal der vroegere leden van de Britse Unie (van Fascisten) vrij te laten op grond dat hun gevangenhouding niet noodzakelijk is onder de huidige omstandigheden". Hieraan voegde hij echter toe, dat het verbod tegen de werkzaamheden van de Britse Unie van kracht blijft (Londen, (AP) 23.11).

BETREKKINGEN TUSSEN VENEZUELA EN SANTO DOMINGO HERSTELD.

Het Colombiaanse Departement van Buitenlandse Zaken maakte bekend, dat de overeenkomst voor de hervatting der betrekkingen tussen Venezuela en de Dominicaanse Republiek op 19 November getekend werd in aanwezigheid van President Lopez — den bemiddelaar in het dispuut — door den Venezolaansen Zaakgelastigde Andres Paul en den Dominicaansen Gezant Joaquin Balaguer. Een officiële verklaring zeide: „De Regering van Colombia ziet met grote blijdschap de gelukkige beëindiging der onderhandelingen, welke de vriendschap en verstandhouding tussen de twee zusterrepublieken verinnigt en strookt met de continentale solidariteit en de voortdurende bezorgdheid van Colombia voor de handhaving van de harmonie tussen de Amerikaanse landen" (Bogotá, (AP) 22.11).

VENEZOLAANSE COMMENTAREN OP DE HERVATTING DER BETREKKINGEN MET SANTO DOMINGO.

De bekendmaking van de hervatting der betrekkingen tussen Venezuela en de Dominicaanse Republiek werd met uiteenlopende commentaren begroet door de pers van Caracas. „El Heraldo" zeide vernomen te hebben, dat de Dominicaanse Republiek een volkomen bevredigende uitleg gaf over de nota, welke in Mei 1940 gezonden werd en tengevolge waarvan de diplomatieke betrekkingen verbroken werden.

„Heraldo", „Ahora" en „El Universal" zeiden in redactionele commentaren, dat de hervatting der betrekkingen in het belang is van de internationale harmonie in de huidige noodtoestand.

„El Nacional" zeide: „De vraag is: wat hebben wij op politiek terrein gewonnen door de betrekkingen met Trujillo te hervatten en hoeveel hebben wij op moreel gebied verloren?"

„Rojo y Negro" beschouwde het feit als een moreel lapmiddel. „Ultimas Noticias" zeide, dat het merendeel der opinie tegen een hervatting der betrekkingen was (Caracas, (AP) 22.11).

DE DOMINICAANSE MIS—I.

Waarom begint de Dominicanen Mis met de Kelkbereiding?

Oosterse en Franse invoeden gaven der Dominicaanse Mis haar tooi

Niet ieder komt uit een parochie van Predikbroeders en velen is daarom het verschil opgevallen tussen de wijze waarop bij de wereldgeestelijkheid en ~~hier bij de Dominicanen de Heilige~~ Mis wordt opgedragen. Wat betekent bijvoorbeeld de extra kaars, die gedurende de canon op het altaar gezet wordt? De Dominicaanse Mis is rijker dan de eigenlijke Romeinse, daar de Dominicaanse Mis vele invloeden heeft ondergaan van het Byzantijnse Oosten.

Indertijd is hierover een populaire beschrijving gepubliceerd door Pater H. L. Verwilst O.P., den zeer bekenden Dominicaansen liturgiekenner. Dit boekje indertijd door het Liturgisch Volksapostolaat uitgegeven is thans niet meer te krijgen en daar bij onderzoek gebleken is, hoevelen zich hiervoor interesseren, zullen wij met weglating van niet ter zake doende details en noten, in enkele artikelen „Onder de Streep" Pater Verwilsts beschrijving nogmaals afdrukken.

Redactie Dagblad Amigoe di Curaçao.

Inleiding.

De Dominicaanse ritus is Frans-Romeins.

Terecht noemt men de regering van Paus Gregorius den Grote (590—604) een mijlpaal in de geschiedenis der Liturgie, vooral in die van het Misoffer. In feite is na deze machtige figuur de Romeinse Mis niet meer veranderd. Na zijn dood heeft zij zich over het gehele Westerse patriarchaat verbreid en elke andere ritus verdrongen. Slechts in enkele plaatsen van het Apennijnse en Iberische schiereiland sleepten de Ambrosiaanse en Mozarabische ritus hun amechtig bestaan voort.

De grote mededinger van de Romeinse eredienst huisde in het voormalige Gallië. De zogenaamde Gallicaanse ritus, onder sterke invloed van het mysterieuze en prachtlievende Oosten, wist zich eeuwenlang tegenover zijn eenvoudige, streng-logische Romeinse antipode te handhaven.

Zulk een onverwoestbare levenskracht woonde in de Gallicaanse ritus, dat de zuivere Romeinse practijk nooit in het Frankenland doorgevoerd is kunnen worden. Nadat Pepijn de Korte en Karel de Grote de Gallicaanse ritus de genadeslag toegebracht hadden, bleef deze laatste nog op zijn Romeinsen mededinger inwerken. Van die tijd af constateren wij in de officiële Romeinse Sacramentaria, Antiphonaria en Lectionaria allerlei Gallicaanse infiltraties, die nimmer geheel uitgezuiverd konden worden. Zij bleven de Romeinse ritus bij, zonder zijn wezen aan te tasten, en deze secundaire wijzigingen zetten der ingehouden soberheid van Rome's eredienst een ongemene kleur en afwisseling bij.

Ofschoon de Gallicaanse invloed overal in het Westerse Patriarchaat — zelfs in Rome — merkbaar was, had deze inwerking uiteraard vooral in Frankrijk plaats. Een uitstraling werkt vanzelfsprekend sterker bij de haard dan op afstand.

De meeste Gallicaanse elementen treffen wij daarom aan in de Romeinse ritus der Franse Cathedralen en der Orden, in Frankrijk gesticht. Deze laatste stonden sterk onder de invloed van Franse liturgische centra, zo bijvoorbeeld de Karthuizers onder Lyon, de Carmel onder Parijs en Nevers, Premonstreit onder Laon, St. Dominicusorde onder Parijs.

De Dominicaanse Liturgie onderging in den beginne sterk de invloed der Kerk van Parijs. Daarnaast ontleende zij vele elementen aan de monastieke ritus en aan die der Norbertijnen. Ook van elders nam de Dominicanenorde gebruiken over. De oorsprong van de Dominicaanse ritus ligt nog in de tijd van St. Dominicus. Later werd gedurig aan dat grote werk voortgebouwd. Het kreeg zijn beslag door het Kapittel van Parijs in 1527 en ontving in 1267 van Clemens IV pauselijke goedkeuring. De Liturgie der Predikbroeders werd officieel gecodificeerd in de Archetypus van Humbertus Romanus.

In de loop der eeuwen voegde men enige nieuwe gebruiken en rubrieken aan de Liturgie van de Prototypus toe, doch deze accidentele veranderingen lieten de substantie der Liturgie onaangeroerd. Zelden waren deze toevoegingen gelukkig.

Al deze Romano-Franse Liturgieën, gelijk zij in de geschiedenis heten, laten — het zij andermaal gezegd — de wezensbestanddelen van de Romeinse ritus ongerept. Zij mogen derhalve niet die eer opvorderen, waarop een eigen, aparte ritus mag bogen. Zij zijn en blijven de Romeinse ritus, vermengd met Gallicaanse bijkomstige elementen.

Deze Romano-Franse Liturgieën bezaten eertijds voor het opdragen der Mis haar eigen Liturgische boeken. Wel trof men overal daarin het wezenlijke der Romeinse practijk aan; van stricte eenheid was evenwel geen sprake, daar de bijkomstigheden van bisdom, tot bisdom, van orde tot orde verschilden.

Na deze iewat uitvoerige doch noodzakelijke inleiding, kunnen wij thans tot de besprekingen der Dominicaanse Mis overgaan.

De Stille Mis.

Opvallend mag het heten, dat volgens het ritueel der Predikheren in het begin der stille Mis de kelk gevuld wordt. De volksmond beweert: de Dominicanen beginnen de Mis met de Offerande. Die opvatting is niet zo geheel verwerpelijk.

De oude bronnen der Karthuizers, Cisterciënsers en Carmelieten volgen ditzelfde gebruik. De Dominicaanse Prototypus maakt van deze kelkbereiding vóór de Mis geen melding, doch veronderstelt ze bij de Offerande als reeds geschied.

Hoofdzakelijk is bij de Offerande het aanbieden der gaven aan den Hemelsen Vader, waaruit volgt, dat zij voortaan onttrokken zijn aan elk profaan gebruik. Dat aanbieden behoeft noch in woorden noch in biezondere gebaren te bestaan. Door het feit zelf, dat spijzen op tafel gebracht worden, beschouwen de gasten terecht het voorgezette als voor hen bestemd. In die gedachtengang bood men in vroegere eeuwen den Hemelsen Vader brood en wijn aan, bestemd om te worden Jezus' Lichaam en Bloed, enkel en alleen door deze gaven op het altaar te plaatsen. Dit nuchtere feit was op zichzelf voldoende om de oblata te onttrekken aan alle profaan gebruik en ze Gode toe te wijden.

In deze zin mag geen derhalve beweren, dat de Offerande de Domonicaanse Mis opent.

In latere eeuwen omgaf men de aanbieding en bereiding der offergaven met allerhande rituele gebeden en gebaren. Deze jongere elementen treft men bij de Dominicanen niet bij het begin der Vóórmis aan, doch evenals bij de Romeinen in het begin der Offermis. Op deze wijze werd, ten koste der klare overzichtelijkheid, de Offerande als het ware in tweeën verdeeld.

Onder toevoeging van water bij de wijn in de kelk bidt de celebrerende Predikheer niets. Enkel geeft hij door een kruis de zegen over de ampul met water.

Vroeger was het — ook in de Pausmis — gebruik geen enkel gebed bij deze vermenging uit te spreken.

Uit het feit, dat alle ritussen deze wijn- en watervermenging kennen, mag men veilig afleiden, dat zij primair is. Uit het feit, dat de naderhand daaraan toegevoegde gebeden zó uiteenlopend van inhoud zijn, mag men even veilig besluiten, dat de handeling oorspronkelijk geen bepaalde zinnebeeldige betekenis gehad heeft, doch dat deze laatste een secundair toevoegsel is.

Waarom wordt de wijn niet en het water wel gezegend?

Zoals wij boven reeds zeiden, kent de Dominicaanse ritus geen gebeden bij de wijn- en watervermenging. Ontbeert dan deze handeling ook elke symbolische betekenis? Volstrekt niet. De wijn wordt niet, het water wel gezegend. In rouwmissen blijft ook deze laatste benedictie achterwege. Zulke voorschriften verraden ons, wat de Dominicaanse ritus bedoelt met deze vermenging. De niet-gezegende wijn herinnert ons aan Christus; het water, dat wél gezegend wordt, kan gevolglijk de gemeente beduiden, die door den priester met Christus meeoffert. Dat deze conclusie gerechtigd is, blijkt uit het feit, dat in rouwmissen de waterbenedictie uitgeschakeld wordt. Nu weten wij, dat de rouwmis alle zegeningen voor de overledenen bewaart: slaat zij derhalve opzettelijk een benedictie over, dan moet deze in een gewone Mis op levenden betrekking hebben, en dat kan in dit laatste geval slechts de offerende gemeente wezen.

Biezonder in de Romano-Franse ritussen is het weglaten van een begeleidend gebed bij de wijn- en watervermenging volstrekt niet zeldzaam. De reden geeft het oude ceremonieel der St. Benignus-abdij bij Dijon aan. Volgens dit document vermeed men psalmen of gebeden bij de bereiding der offergaven te prevelen, opdat niet deeltjes speeksel of iets dergelijks de oblata zouden besmeuren.

Waarom de Dominicaanse Mis met de voorbereiding der offergaven begint.

Welke is nu de geschiedkundige verklaring van het feit, dat de Dominicaanse Mis met een deel der Offerrande inzet?

In den beginne — wij wezen er reeds op — was de opbouw der Offerande, die steeds op het Evangelie volgde, uiterst eenvoudig. Later nam in het Oosten de Offerande-ritus gedurig in omvang toe. Door allerlei eraan toegevoegde pompeuze plechtigheden, dijde dit ceremonieel dermate uit, dat men in het gewone verband der Mis geen weg meer ermee wist. Men maakte toen van de Offerande een aparte dienst —**Proscomedie** in het Oosten geheten. Deze plechtigheid ging aan de eigenlijke Vóórmis vooraf en vond in de diaconale ruimte, niet aan het altaar, plaats.

Reeds zeer vroeg had deze ontwikkeling zich voltrokken. Immers het Testamentum Domini (1, 19) wijst reeds duidelijk het diakonikon als de plaats aan, waar vóór het begin van de Mis de aanbieding der offergaven plaats had.

In de Gallicaanse Liturgie en in de Frankische Kerken had gedurende het Merovingische tijdperk [5e—6e eeuw], evenals in het Oosten, de aanbieding der offergaven plaats vóór de eigenlijke Mis, waar zij ontstond tegen het einde der 5e eeuw.

Rome heeft deze schikking nooit gekend. Het aanbieden en gereedmaken der oblata, gelijk dit in vele Romano-Frankische kerkelijke centra, met name bij de Dominicanen, in zwang is, vertegenwoordigt dus een rudimentair overblijfsel van het oude Gallicaanse gebruik.

Hiermede nemen wij afscheid van de Dominicaanse Stille Mis, wier opbouw verder geen andere moeilijkheden of raadsels meer biedt dan gevonden worden in de Hoogmis van die ritus. Te eerder mogen wij de stille Mis in onze bespreking terzijde laten, dewijl zij feitelijk niets anders is dan een vereenvoudiging, op menig punt een verschrompeling, der plechtige Hoogmis.

VERZEKERINGSTARIEVEN VERLAAGD.

De afneming der vijandelijke duikbootbedreiging werd weerspiegeld in een nieuwe reductie der tarieven der verzekering van vracht tegen oorlogsgevaren door het instituut van Londense Verzekeraars.

De tarieven voor vrachten naar en van Brits Indië, Ceylon, de Perzische Golf en Australië werden van 11% gebracht op 9½% van de vrachtwaarde; naar Zuid-Afrika en het deel van West-Afrika ten Zuiden van de evenaar van 7½% op 6½%; naar Zuid-Amerika van 6½% op 6%; naar Zuid-Oost Afrika en Aden van 9% op 8%; **naar West-Indië van 5% op 4%**; en naar IJsland van 4% op 3%. De tarieven op de reizen naar Noord-Amerika en de Middellandse Zee zijn onveranderd gebleven (Londen, (AP) 22.11).

LIBANEES PARLEMENT HERSTELD.

Yves Chataigneau, de Franse waarnemend Delegaat Generaal in de Libanon, maakte het herstel van het Libanese Parlement bekend en de intrekking der voornaamste bepalingen van de verordening waardoor de constitutie werd opgeheven en de President werd afgezet. De President en zijn helpers hervatten hun werkzaamheden.

Catroux had een conferentie met President Khoury welke beschreven werd als vriendschappelijk en men verklaarde, dat de Fransen het incident thans als afgedaan beschouwen.

Generaal Sir Edward Spears, de Britse Gezant, gaf een verklaring uit waarin gezegd werd: „In Londen werd duidelijk gemaakt, dat de Britse Regering de vrijlating van den President en de Ministers slechts als een eerste stap beschouwt naar een bevredigende oplossing van de crisis. Ik heb reden om te geloven, dat de oplossing welke wij in de zin hebben niet veel verschilt van die van Generaal Catroux. Het valt slechts te bezien of Generaal De Gaulle en het Franse Comité spoedig genoeg hetzelfde zullen beseffen" (Beiroet, (AP) 23.11).

DIANNA HAPEL

geven met blijdschap kennis van de geboorte van haar broertje

Eldred Norman

Willemstad, Curaçao.
22 November 1943.

DANKBETUIGING.

Langs dezen weg betuigt ondergeteekende zijn hartgrondigen dank aan Dr. HUGENHOLTZ en aan het verplegend personeel van het St. Elisabeth Gasthuis gedurende zijn 3½ maand verblijf aldaar

GUILLERMO FEDERICO FROILAN
2—1

BOMBARDEMENTEN.

Nederlands Indische bommenwerpers hebben Zondagmorgen Enarotalie en omliggende dorpen in het merendistrict van Nieuw Guinea gebombardeerd. Een andere groep van Nederlandsindische bommenwerpers hebben Taberfane op de Aru-eilanden gebombardeerd en daar o.a. een vijandelijk vrachtschip van 2000 ton tot zinken gebracht, evenals drie vijandelijke marine-vliegtuigen. Later werd een vijandelijk vrachtschip van 1000 ton tot zinken gebracht in dezelfde omgeving. In de buurt van Manoqaury op Nieuw Guinea werd een vijandelijk transportschip van 4000 ton tot zinken gebracht en werden 2 vijandelijke vliegtuigen vernield.

GEVANGEN EN WEER VRIJ.

Radio-Batavia deelde mede, dat 108 Italianen, die op Java waren gevangen genomen na de overgave van Badoglio, weer zijn vrij gelaten, nadat zij trouw hadden gezworen aan Mussolini's fascistische republikeinse partij.

De invloed van de Nederlandse op de groeiende Afrikaanse cultuur.

door
J. R. GERTELING.

„Nos jungit Amicitia"; deze leuze boven alle andere, zij het motto, dat ten grondslag moet liggen, aan elke culturele, intellectuele en ideële toenadering of beter, wederzijds terug vinden van den Afrikaner en Nederlander.

Ofschoon van dezelfde stam spruitend, ofschoon geest- en taal-verwant, ofschoon door banden van het bloed en van vermenging met een gedurige stroom van immigrerende Nederlanders in nauwe relatie tot elkaar staande, zijn beide volken in de laatste decaden bezig, aan elkander te vervreemden; de banden schijnen gaandeweg lesser geworden te zijn, die hen eens zo nauw te samen bonden, misschien voor geen gering deel te wijten aan invloeden van economische en politieke aard.

Hetzelfde verschijnsel hebben wij, in sterkere mate, in Amerika gezien, waar, niettegenstaande de hechte band van de vrijwel ongewijzigde taal, het Angelsaksisch geestesverbond tussen Noordamerikaan en Engelsman bijna volkomen verbroken werd.

In veel geringere doch toenemende mate speelt zich hetzelfde af tussen den Australiër en den Engelsman, en tussen den Engelsen Zuid-Afrikaner en zijn stamgenoot in Groot-Britannië.

De retrogressie van onze mooie, en „en passant" hun, moedertaal naar het Afrikaans zoals door de inboorlingen gesproken, is ongetwijfeld een grote vereenvoudiging en vergemakkelijking geweest in het dagelijks leven van den Afrikaner, ofschoon de ouderen onder hen hun bijbel toch maar het liefst in het zogenamd „hoog Nederlands" lezen, zelfs in het huidige tijdperk van bijbelvertaling en een overvloed van Zuidafrikaanse bijbels, en wij kunnen aannemen, dat niet alleen de traditie hierin een rol speelde, doch veeleer de grotere weelde van uitdrukking en uitbeelding, welke de Nederlandse taal toelaat.

Welk een verschil zou het gemaakt hebben, indien de Afrikaner zich beschaafd kon uitdrukken in het Nederlands, het Afrikaans over latend aan de kaffers.

Welk een supérieuriteits-complex zou het in het leven geroepen hebben voor elken blanke, hoe laag ook zijn status in de maatshappij, wanneer hij een andere, een beschaafder taal had kunnen spreken dan de inboorling!

Het was ontegenzeggelijk een fatale stap, deze overschakeling van Nederlands naar Afrikaans, met onberekenbare gevolgen.

Niet alleen vanwege het hierboven uiteengezette, doch vooral ook vanwege het feit, dat met deze verbanning van de oorspronkelijke taal tevens het gehele gebouw der Nederlandse litteratuur, zo rijk aan uitgelezen poëzie en proza, zo rijk aan wetenschappelijke en wijsgerige werken, zo rijk aan de meest selecte classieken, voorgoed ontoegankelijk aan het merendeel der Afrikaners werd gemaakt, voor wie het anders een onuitputtelijke bron van ontwikkeling, inspiratie, genot en uitspanning geweest zou zijn.

Gebrek aan Nederlands materiaal verengelst de taal.

Thans valt de Afrikaner voor zijn verdere culturele en verstandelijke ontwikkeling terug op het Engels, wegens gebrek aan Nederlands materiaal; zijn eigen taal is nog niet in dat stadium van ontwikkeling getreden wat hem onafhankelijkheid waarborgt, noch bezit hij dat uitgebreide librarium van oneindige verscheidenheid wat de Nederlander taal hem kan bieden.

Het gevolg is, zoals wij allen wel hebben opgemerkt, een insluiping van anglicismen in de „taal", zich vaak demonstrerende in een letterlijke vertaling in het Afrikaans-Nederlands van zuiver Engelse begrippen.

Om er slechts enige te noemen:

a) „Ek kan jou nie sien vandag" — Afrikaans.
„I cannot see yo to-day" — Engels.
„Ik kan je niet ontvangen, vandaag" — Nederlands.

b) „Die andere ene" — Afrikaans.
„The other one" — Engels.
„De andere" — Nederlands

c) „Ek kom net nou" — Afrikaans.
„I am coming just now" — Engels (bad English).
„Ik kom dadelijk" — Nederlands.

Het is onder de gegeven condities en omstandigheden voor ons, Nederlanders in Zuid-Afrika, geboden, in al haar vertakkingen rekening te houden met deze zeer gewijzigde volksaard, of beter, een volksaard die zich min of meer gehandhaafd heeft, terwijl het oude vaderland in hevige mate deel nam aan het evolutie-proces, dat zich voltrok in Europa.

Het is zaak, ten volle te beseffen, dat, waar misschien nog gevoelens van sentimentele aard bestaan, die ons saam binden, dit geenszins het geval is met betrekking tot de practische waarden, het nieuwe streven, de pas ontgonnen banen, die het Zuidafrikaanse volk zich gekozen heeft tot een evolutie geheel voor zichzelf en die te nauwernood nog iets identieks heeft met de onze; die houde de student van Afrikaanse cultuur steeds voor ogen.

Overwegingen van nationale aard, de gevoelens van trots in de nieuwgeboren staat, realisatie tot een eenheid te boren, die, gelijk een jonge plant zijn groene scheuten naar boven zendt, zijn pas ontloken bloesems ziet tot nooit te voren geziene bloemen ziet ontplooien, iets geheel nieuws te scheppen, heeft den Afrikaner een mentaliteit bijgebracht, die zich afkeert van al dat reeds bestond, van al dat zich nog bevond in de schatkist van zijn vaderlijk erfdeel, Nederland, en al dat Nederlands was.

De greep van het Afrikaans op het volk.

Als gevolg van deze levenshouding heeft het Afrikaans, hoe verstoken ook van schoonheid in klank, syntax en spelling, een steeds vaster greep gekregen op het volk en zijn invloed op de culturele en intellectuele ontwikkeling van Zuid-Afrika doen gelden.

Terloops zij opgemerkt, dat het landelijke leven, de stoere eenvoud, het diep-godsdienstig gemoedservaren van den Afrikaner voor een groot deel hebben bijgedragen, de ontwikkelingsgeschiedenis van de taal te leiden en te remmen, respectievelijk te bevorderen, en binnen de banen te houden, die representatief zijn voor het karakter van den ouden Nederlandsen landman zoals wij hem kennen uit onze vaderlandse overlevering.

Echter, resumerende, en het motto van de aanhef herhalend: „Nos jungit amicitia", benoren wij onze grote kracht te putten, tot ons meest effectief handvat te maken, de eeuwenoude vriendschap, die ons, niet alleen als bloedverwanten, doch tevens als vrienden saambindt; onder de Afrikaners zijn er altijd nog vele, die een groot interesse tonen in Nederlandse litteratuur, die de voor-geschiedenis van Zuid-Afrika op Nederlandse bodem naspeuren, die ethnologisch en anthropologisch belang stellen in de oorsprong van hun volk, die door familiebanden, welke nog naspeurbaar zijn, zij het uit de verte zich nog in het Nederlands familieverband rekenen.

Nederlandse cultuur doet voor niets onder.

Onze Nederlandse wetenschappelijke ontwikkeling, onze universiteiten, onze professoren en wijsgeren, onze Nederlandse kunst, in het kort, onze Nederlandse cultuur en intellectuele beschaving behoeven voor geen andere op de wereld, welke ook, onder te doen, een feit wel bekend bij die Afrikaners, welke op de hoogte van hun tijd blijven of in Nederland gestudeerd hebben.

Al deze vertegenwoordigen machtige factoren, die de vriendschap tussen Afrikaner en Nederlander niet alleen zullen bestendigen, doch versterken, mits wij op de juiste wijze, met tact en kiesheid dezen factoren voedsel geven.

Laat ons geen supérieure pose aannemen, doch een hartelijke en eerlijke appreciatie voelen voor alles wat de Afrikaner op origineel, op vernieuwend, op opbouwend gebied tot stand brengt.

Laten wij trachten, ons in te leven in de geest, die door het nieuwe Zuid-Afrika voert, laten wij proberen ons op het standpunt van den Afrikaner te stellen, vis-a-vis de nationale, economische en politieke problemen, waarmede hij zich omringd ziet.

De invloed van de Nederlandse cultuur op de groeiende Afrikaanse ligt echter niet zo zeer in onze litteratuur, onze kunst, onze kennis, onze traditie of onze grote mannen en vrouwen, **maar veeleer in de persoonlijkheid van den Nederlander, die hier tussen de Zuidafrikaners woont en werkt.** [Hetzelfde geldt voor onze eilanden en helaas die „persoonlijkheid", die invloed oefenen moet ver te zoeken — Redactie Amigoe]

Zijn karakter, zijn gedrag, zijn levenshouding, zullen factoren zijn, machtiger dan de volkslore, de gedichten en treurspelen van Vondel, de hogescholen; indien al deze kunnen bijdragen en medewerken ter versterking en verduidelijking van het geestelijk vista, dat wij den Afrikaner bieden, des te beter.

Het artistiek aspect dat invloed oefent.

Tenslotte nog, er is een aspect van de culturele zaak, dat wij niet genoeg naar waarde schatten, een concreet aspect, dat der grote massa dieper in de ziel treft dan al onze kennis en ontwikkeling.

Ik bedoel het artistiek aspect, de Nederlandse voordracht en muziek, meer speciaal het Nederlands lied.

Hoe vaak hoort men niet, en dat in alle lagen der bevolking, een enthousiast prijzen van de liederen, gezongen door onze Nederlandse koren hier in Zuid-Afrika over de radio!

De gemiddelde Afrikaner moge nog niet het muzikaal peil bereikt hebben waarop hij symphonie muziek kan appreciëren, maar hij heeft voor 100% de liefde voor muziek overgeërfd, die ons, Nederlanders, sedert onheugelijke tijden ingeboren was.

Deze artistieke voorliefde van den Afrikaner moet niet door ons verwaarloosd worden; zij zal een schakel vormen, die zeer sterk zal blijken te zijn tussen de Nederlandse en groeiende Afrikaanse cultuur, dat Nederlands lied, een schakel die tevens zal dienen om de belangstelling in de oude moedertaal gaande te houden en te verhogen. („Nederland")

WERELDNIEUWS

EEN VAN DE FACTOREN DER OVERWINNING.

De ontwrichting van de Duitse spoorwegen.

Uit: „Naar Wijd en Zijd", (Belgische Soldatencourant).

De quaestie van het vervoer beheerst volledig de strategie van de huidige oorlog. De vrijheid van de verbindingen over zee is voor de Verenigde Naties een levensquaestie. Voor Duitsland is de quaestie van de verbindingen over land, wekl om zo te zeggen nagenoeg uitsluitend door de spoorwegen waargenomen worden, van een groot belang. Duitsland maakt tegenwoordig een crisis door die van maand tot maand, van week tot week, verergert. Reeds worden de diensten van de reizigerstreinen op de helft verminderd, want nu reeds moeten de Duitsers hoeveelheden goederen, onder andere aardappelen, in reizigerswagons vervoeren. Het recente ontslag van Kleinmann, onderstaatssecretaris van Vervoer en Directeur van de Reichbahn is overigens veelbetekend en kenschetsend.

De huidige toestand waarmede Duitsland te kampen heeft, gelijk sterk op de grote crisis van de spoorwegen in 1917-1918 die, volgens de bekentenis van Ludendorff zelf, een zo grote invloed had op de uitslag van de vorige oorlog.

Hoe zonderling het ook moge schijnen, Duitsland had in 1938, ondanks de aanbrengst van het Oostenrijkse materieel en van dat van het Sudetenland, afgestaan door Tjechoslowakije, 3.000 locomotieven en 96.000 goederenwagons minder dan in 1913. Het had daarentegen 5.500 reizigerswagons meer.

De reden daarvan is, dat in het formidable Duitsland bewapeningsprogramma van 1933 tot 1938, dat uitsluitend op het gemotoriseerde leger, op de Blitskrieg en op één enkel front gebaseerd was, het budget der spoorwegen volledig verwaarloosd werd. Het was op het achterplan verschoven.

Ieder jaar, bij gelegenheid van zijn grote traditionele redevoering herinnerde Hitler aan zijn „Kolossal" programma voor motorisatie van het Reich; het aanleggen van autobanen of ontwikkeling der automobielindustrie en het oprichten van een geheel nieuwe industrie der synthetische benzine. Over de spoorwegen ... geen woord.

Bij het uitvoeren dezer politiek gaf Duitsland van 1933 tot 1938, 3 milliard mark uit voor het aanleggen van nieuwe banen, en nauwelijks een half milliard mark voor het vervangen van het versleten rollend materieel der „Reichsbahn".

Vandaar de overdreven eisen van het Reich en de tot het uiterste doorgevoerde overbrenging van het rollendmaterieel der bezette landen naar Duitsland.

De moeilijkheden die worden veroorzaakt door de bevoorrading en de uitbreiding van het Russisch front, het gebrek aan olieën wisselstukken en vooral aan locomotieven verplichten de Duitsers meer en meer van het autotransport gebruik te maken, hetgeen een nog groter verbruik van materieel veroorzaakt door de overdreven slijtage op de slechte Russische wegen, en een overdreven verbruik van benzine en rubber.

Het bombarderen door de R.A.F. van spoorwegkruispunten, van herstellingsplaatsen voor locomotieven en van fabrieken voor synthetische benzine, en het vernielen van locomotieven en rollend materieel door aanvallen bij dag, kan in grote mate de verwarring op de spoorbaan doen toenemen, alsook de crisis en zelfs de instorting van gans het Duitse spoorwegsysteem bespoedigen.

En aldus zou de Reichbahn wel voor een onuitvoerbare taak kunnen komen te staan, wanneer een tweede front wordt opgericht.

VERSTERKING ZWITSERSE GARDE.

Uit Vaticaanstad wordt bericht ontvangen, dat de gemelde uitbreiding van de Zwitserse garde de gewone periodieke toevoeging was. Er zijn 15 nieuwe leden aangenomen, allen uit de katholieke cantons van Zwitserland afkomstig. (Dit is dus een weerlegging van een onlangs gemelde versterking van de Zwitserse garde met Duitsers. — Redactie Amigoe).

DUITSE OVEREENKOMST MET HET VATICAAN?

Een Duits communiqué meldt, dat een overeenkomst is gesloten tussen de overheden van het Vatican en de Duitsers. De text van de overeenkomst werd niet verstrekt, doch de inhoud werd als volgt weergegeven: alle kunstwerken enz. in Italië, welke het eigendom zijn van het Vatican, zullen worden verzameld door de Duitse overheden en naar Vaticaanstad worden overgebracht. Deze kunstwerken zullen geborgen worden in de musea van Vaticaanstad welke op het ogenblik voor het publiek gesloten zijn. (Londen, (AP) 21.11).

KATHEDRAAL VAN MUNSTER BESCHADIGD.

Volgens de Duitse radio heeft het Noordamerikaanse bombardement geweldige schade aangericht aan de kathedraal van Munster, doordat een van de torens neerstortte en op de kerk viel. Ook het bisschoppelijk paleis is beschadigd, zegt de Duitse radio.

NIEUWS UIT BELGIË.

— Spoorlijnen te Thulin (lijn Bergen—Brussel), en te Ukkel (lijn Schaerbeek — Charleroi) werden vernield door ontploffingen, die door saboteurs werden veroorzaakt.

— In de „Usines Piren", te Chênée (België), werden wrektuig-machines vernield. De saboteurs hebben evenens tien drijfriemen overgesneden.

RADIO-VATICANA NIET BELEMMERD.

In een eerst thans ontvangen bericht van 4 October jl. wordt vermeld, dat Radio Vaticana dagelijks in contact staat met een katholiek kantoor in Washington voor het doorgeven van nieuwsberichten betreffende de Kerk.

Openbare Verkooping.

Op Donderdag, 25 November 1943 des voormiddags om 9 uur, zal in den grooten loods op de Motetwerf t.o.v. den notaris Mr. A. A. G. SMEETS aangevangen worden met den openbaren verkoop volgens plaatselijk gebruik van de goederen, toebehoorende aan de zich in door den vijand bezet gebied bevindende employé's van de C. P. I. M. en C. S. M.

Onder de te verkoopen goederen bevinden zich serviezen, tafelzilver, linnengoed, keukengerei, naaimachines, vloerkleeden, speelgoed, boeken, eenig meubilair in allerlei verdere zaken van inboedel.

De te verkoopen goederen zijn te bezichtigen **Woensdag 24 November a.s** van **9—12** en van **1—4** in vermelden loods.

Op de kijkdagen, zoowel als op de dagen dat geveild zal worden en de goederen kunnen worden afgehaald zullen de ferry-bootjes varende tusschen het de Ruyterplein (Willemstad) en Negropont (Emmastad) de Motetwerf aandoen.

Toegangsbewijzen tot den loods op de Motetwerf, geldig voor de kijkdagen, de dagen van veiling en afhalen, worden op vertoon van identiteitsbewijs met foto, afgegeven aan het kantoor van Militaire Havenbeveiliging [gevestigd in het voormalige kantoor van de Kamer van Koophandel] aan de Handelskade alhier.

Werknemers van de C. P. I. M. en C. S. M. gelieven zich voor toegangsbewijzen tot de Afdeeling Personeel, Hoofdkantoor C. P. I. M. te wenden.

Staten van Curacao

Vergadering op Donderdag, den 25sten November 1943, des avonds te 8 uur.

Te behandelen onderwerpen:

1. Ingekomen stukken.
2. Ontwerp-landsverordening tot aanvulling van de Zegelverordening 1908 (P.B. 1935 No. 111), zooals gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij landsverordening van den 18den Augustus 1943 (P.B. 1943 No. 162) (1943—1944—68).
3. Ontwerp-landsverordening tot wijziging van de „Ziekteregeling 1936" (P.B. 1941 No 2), zooals gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij landsverordening van den 30sten December 1942 (P.B. 1942 No. 239) (1943—1944—70).

De Griffier,
G. J. FERGUSON.

Wij ontvingen.

MOEDER RUSLAND.

Enige tijd geleden, op 6 November jl., hebben wij reeds in het kort melding gemaakt van een boekwerk: **Ancient Russia, van George Vernadsky, uitgegeven door Yale University Press te New Haven (425 blz., $ 5).** Wij willen van dit werk nog een en ander schrijven, omdat dit boek het eerste deel is van een reeks van 10 dikke delen, welke tezamen een geschiedenis van Rusland zullen vormen, zoals er nog niet in een Westeuropese taal verschenen is. Vernadsky zal zelf de eerste delen schrijven en Michael Kaprovitsj van Harvard Universiteit de andere vier. Elk deel zal uitgegeven worden, zodra het klaar is. Er heeft een oorlog moeten uitbreken om het verschijnen van dit standaardwerk mogelijk te maken. Is dit op zichzelf genomen triest genoeg, van de andere kant moet men blijde zijn, dat er meer aandacht besteed wordt aan dit land, dat van zulk een enorm belang is geweest gedurende een millennium, maar dat feitelijk voor velen eerst thans uit de nevel opduikt. Ook moet men blijde zijn, dat het buiten Rusland geschreven en uitgegeven wordt, omdat de censuur van een wereldbeschouwing, die zich stelt op het standpunt van het historisch materialisme de geschiedenis steeds zodanig doet beschouwen, dat zij waardeloos voor een groot deel der mensheid is.

Opzet van deze reeks is groots. Grieks, Latijns, Arabisch, Perzisch, Armeens, Georgisch, Slavisch, Syrisch, Chinees Hebreeuws, Anglosaksisch en Noors materiaal is er in verwerkt, omdat het de oudste tijd tot aan de komst van de Wariagen behandelt (9e eeuw). Aanvangende met de Slavische stammen in de voorhistorische tijden, komen wij tot de tijd, dat de Grieken koloniën hadden aan de Zwarte Zee, om met de loop der eeuwen te belanden bij de invasie van de Hunnen en de westwaartse uitwijking van de Alanen. Een interessante periode vormen de Chazaren, een niet-Joodse stam, die het Joodse geloof om politieke redenen aannam en waarvan in Nederlandse geschiedboeken om wie weet welke redenen bijna immer gezwegen wordt. De Bulgaarse nederzettingen aan de Wolga, de opdringende Lithauers en Finnen en tenslotte de Noormannen komen ter sprake. Hierna komt dan de periode, waarmede men in de regel rekent de Russische geschiedenis te vangen.

De periode van Kiev in de 9e eeuw. De behandeling hiervan zien wij met grote belangstelling tegemoet, maar dit eerste deel, dat dus feitelijk aan de eigenlijke geschiedenis vooraf gaat, is hierom zo gelukkig, omdat deze periode, waarin het Russische volk zich begint te vormen, ook al is het nog ver van de eenheid verwijderd, zo buitengewoon interessant is voor het verstaan van het huidige Russische volk.

Wij kunnen slechts hopen, dat de volgende delen spoedig verschijnen zullen. Als zij met eenzelfde degelijkheid en breedte opgezet en behandeld worden — vaak neemt het gehalte af naarmate men verder komt in zulke grote werken — dan lijdt het geen twijfel of de beste geschiedenis van Rusland is hier geschreven.